

**СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ**

від 09 липня 2020 р.
рк/к

№ 70/33-

м. Харків

**КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ
«ХАРКІВВОДОКАНАЛ»**

61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2

Щодо припинення бездіяльності, яка
містить ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

В ході здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції встановлено наступне.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» (надалі – КП «Харківводоканал») засноване Харківською міською радою, зареєстроване виконавчим комітетом Харківської міської ради 08.11.2011 за № 14801030017010649. Місцезнаходження: 61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2. Ідентифікаційний код – 03361715.

Відповідно до нової редакції статуту КП «Харківводоканал» 2016 року, затвердженого заступником директора Департаменту економіки та комунального майна – начальником Управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради (надалі – Статут), метою діяльності КП «Харківводоканал» є здійснення виробничої, науково-дослідної та комерційної діяльності для повного та якісного задоволення потреб населення, суб'єктів господарювання в комунальних послугах, забезпечення водопостачання та водовідведення міста Харкова та групового водопостачання населених пунктів Харківської області, здійснення заходів для поліпшення екологічної обстановки України, посилення зацікавленості та відповідальності за кінцеві результати діяльності з метою отримання відповідного прибутку.

Відповідно до Статуту КП «Харківводоканал» є юридичною особою, має самостійний баланс, валютні та інші рахунки в установах банків, знак для товарів та послуг, фірмовий бланк, круглу печатку та кутовий штамп зі своєю назвою та ідентифікаційним кодом.

Видами діяльності КП «Харківводоканал» за КВЕД є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00) (основний) та каналізація, відведення й очищення стічних вод (код за КВЕД 37.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Харківводоканал» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водовідведення.

Отже, КП «Харківводоканал» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водовідведення;
- КП «Харківводоканал» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Абзацом двадцять шостим статті 1 Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування

питної води.

Абзацом двадцять сьомим статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630 централізоване водовідведення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водовідведення є послугою, яка не має замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водовідведення, конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Товарними межами ринку є послуги з централізованого водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 16.05.2012 № 286 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Харківської міської ради від 23.12.1998 № 1407 «Про визначення виконавців послуг в житловому фонді міста»» КП «Харківводоканал» визначено виконавцем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в місті Харкові.

Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого водовідведення є територія міста Харкова, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «Харківводоканал».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водовідведення визначено 2019 рік та січень - червень 2020 року.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Харківводоканал» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Харкова, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «Харківводоканал».

Діяльність у сфері надання послуг з централізованого водовідведення регулюється, зокрема, Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 № 56/31508, (надалі – Правила приймання стічних вод).

Відповідно пункту 2 Правил приймання стічних вод ці правила поширюються на суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) (далі - виробники), на юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб - підприємців, фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди (далі - Споживачі).

Пунктам 4 Правил приймання стічних вод визначено, що на підставі цих Правил виробник розробляє місцеві Правила приймання, в яких враховують місцеві особливості приймання та очищення стічних вод, а також визначають ДК забруднюючих речовин, що можуть скидати до системи централізованого водовідведення.

Місцеві правила приймання затверджуються органами місцевого самоврядування та є обов'язковими для виробників та споживачів.

Згідно з пунктом 5 розділу I Правил приймання стічних вод виробники встановлюють кожному конкретному споживачу вимоги до скиду стічних вод до системи централізованого водовідведення на підставі вимог цих Правил, а також місцевих правил приймання.

Відповідно до пункту 6 розділу I Правил приймання стічних вод виробник укладає зі споживачем договір за умови, що каналізаційна мережа та КОС (каналізаційні очисні споруди) мають резерв пропускнуої спроможності.

Виробник приймає стічні води споживача до системи централізованого водовідведення за умови, що показники якості стічних вод споживача відповідають вимогам цих Правил, місцевих правил приймання та умовам укладеного з виробником договору.

Згідно з підпунктом 4 пункту 2 розділу II Правил приймання стічних вод споживачі повинні, зокрема: у разі зміни у своєму водовідведенні (передача будівель та каналізаційних мереж іншим власникам/користувачам, зміна технологічних процесів або зміна на 30% і більше попередніх обсягів водовідведення, виконання будівельних робіт на території об'єкта (у разі якщо воно впливає чи може вплинути на виконання споживачем вимог до скиду, виданих виробником), приєднання субспоживача тощо) повідомляти виробника у семиденний строк про виникнення таких змін, в установленому порядку отримувати у виробника технічні умови на водопостачання і водовідведення об'єкта та вносити відповідні зміни до договору.

Таким чином, положенням підпункту 4 пункту 2 розділу II Правил приймання стічних вод визначено, що споживачі повинні повідомляти виробника про виникнення змін у господарській діяльності та в установленому порядку отримувати у виробника технічні умови на водопостачання і водовідведення об'єкта та вносити відповідні зміни до договору у разі зміни попередніх обсягів водовідведення на 30% і більше.

Рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.09.2010 № 321 затверджені Правила приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова (надалі – Місцеві правила приймання стічних вод).

Відповідно до пункту 1.8 Місцевих правил приймання стічних вод правила є обов'язковими для КП «Харківводоканал» та Споживачів послуг з водовідведення усіх форм власності, що скидають стічні води та вивозять рідкі відходи від неканалізованих об'єктів в систему каналізації м. Харкова.

Згідно з пунктом 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод у 7-денний термін повідомити КП «Харківводоканал» про зміни на об'єкті господарської діяльності Споживача, що впливають на стосунки з КП «Харківводоканал» (зміни власника об'єкту, зміни статусу платника податків, зміни юридичної адреси, передачі з балансу на баланс будівель та каналізаційних мереж, зміни технологічних процесів або змін в обсягах водовідведення, виконання будівельних робіт на території об'єкту, тощо) і в установленому порядку переоформити документи, що регламентують відносини Споживача та КП «Харківводоканал».

Тобто, згідно з Місцевими правилами приймання стічних вод Споживачі м. Харкова мають повідомляти КП «Харківводоканал» про змін в обсягах водовідведення не залежно від розміру таких змін, навіть тоді, якщо такі зміни менші ніж на 30% від попередніх обсягів.

Згідно з положеннями підпункту 3.36.4 пункту 3.36 Місцевих правил приймання стічних вод негативними наслідками для Споживачів, у разі їх не

дотримання, є відключення каналізаційної система Споживача від міської каналізаційної мережі.

Окрім цього, пункт 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод, викладений у вищезазначеній редакції, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, а саме може спричинити Споживачам додаткові грошові витрати у розмірі, зокрема, вартості технічних умов, виготовлення проектно-технічної документації.

Отже, зміст пункт 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод не відповідає положенням підпункту 4 пункту 2 розділу II Правил приймання стічних вод і є дискримінаційним для Споживачів, у яких можуть відбутися (відбулись) зміни обсягів водовідведення менше ніж на 30% від попередніх обсягів.

Бездіяльність КП «Харківводоканал» по неініціюванню внесенню змін до пункт 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод може призвести до ущемлення інтересів Споживачів послуг водовідведення.

Така бездіяльність КП «Харківводоканал» була б неможливою за умов наявності конкуренції на ринку послуг централізованого водовідведення, адже в такому випадку у разі ущемлення інтересів Споживачі мали б можливість обирати між кількома надавачами послуг з централізованого водовідведення і обрали би іншого виконавця.

Слід зазначити, що з моменту набрання чинності Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, яким затверджені Правила приймання стічних вод (02.02.2018), до Місцевих правил приймання стічних вод 11.12.2019 вносились зміни. Втім, зміст пункту 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод залишився без змін.

Враховуючи наведене, бездіяльність КП «Харківводоканал», яка полягає у неініціюванні внесення змін до пункт 2.4.18 Місцевих правил приймання стічних вод, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення.

Враховуючи зазначене та керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", частиною першою статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами),

адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Припинити бездіяльність, яка полягає у неініціюванні внесення змін до пункт 2.4.18 Правил приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова, затверджених рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.09.2010 № 321, та містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення.

Про виконання рекомендацій шляхом ініціювання внесення вищевказаних змін до пункту 2.4.18 Правил приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова, затверджених рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.09.2010 № 321, повідомити територіальне відділення (61022, м. Харків, м-н Свободи, буд. 5, Держпром, 6 під'їзд, 1 поверх, кімната 35) в 1-місячний строк з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, **провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.**

Голова колегії

Мешков К.С.